

"Næringsstyre" må organiseres som folkevalgt organ

Kommunal Rapport 30.10.2018

Hva skal til for at et næringsstyre skal bli et lovlig folkevalgt organ etter kommuneloven?

SPØRSMÅL: Som ledd i ønsket om å løfte kommunenes arbeid med næringsutvikling har kommunestyret fått utarbeidet og vedtatt en strategisk næringsplan for 2018–2029. I den forbindelse ble det vedtatt å opprette et eget «næringsstyre» som i kommunens politiske organisasjonsmodell parallellføres med kommunenes to hovedutvalg og formannskap.

Det nye styret er forutsatt å ta over den politiske behandlingen av næringsrelaterte oppgaver og kultursaker fra formannskapet og de to andre hovedutvalgene, herunder oppgaven som fondsstyre for de kommunale næringsfondene. I tillegg til innstillende myndighet legges det opp til at styret delegeres myndighet til å fatte vedtak i enkeltsaker.

Kommunen praktiserer i dag gjennomgående representasjon i hovedutvalgene. Kommunestyrets medlemmer er fordelt på to hovedutvalg og formannskapet, med 7 medlemmer i hvert utvalg. Næringsstyret skal ha seks medlemmer, tre fra "politisk nivå", hvorav den ene er ordføreren. To velges etter forslag fra næringslivet. Videre skal det velges en styreleder som skal foreslås/rekrutteres av en "arbeidsgruppe" bestående av ordfører, varaordfører og rådmann. Deretter skal kommunestyret formelt velge styret.

Så vidt en kan se vil den valgte organiseringen kunne føre til at næringslivet blir gitt betydelig makt i saker av politisk karakter. Det er heller ikke skissert mekanismer som sikrer politisk, folkevalgt kontroll. Spørsmålet vil da være om en slik modell, med et eget næringsstyre sammensatt som nevnt, er et lovlig folkevalgt organ etter kommuneloven, og i alle fall om ikke andre organisasjonsmodeller, som f.eks. kommunalt foretak, ville vært en mer egnet modell til å ivareta disse funksjonene.

SVAR: Kommuneloven gir i utgangspunktet kommunestyret en stor grad av frihet når det gjelder hvilke typer styrer og utvalg kommunen skal ha, og hvilke oppgaver og vedtak som skal legges til hver av disse, men hele tiden innenfor rammen av den organisasjonsmodell som er fastsatt i kommuneloven.

Det «næringsstyret» som man her oppretter, er klart nok et «fast utvalg» som reguleres av bestemmelsene i lovens § 10. Slike utvalg kan (nr. 1) opprettes «for kommunale og fylkeskommunale formål eller for deler av den kommunale eller fylkeskommunale virksomhet», og (nr. 2) «kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker hvor ikke annet følger av lov». Hvis ikke annet er bestemt, handler det på sitt område på vegne av og er direkte underlagt kommunestyret som delegerende organ, og rapporterer tilbake til dette.

Om det er hensiktsmessig å gi et fast utvalg et så vidt ansvarsområde og så vide fullmakter som det gjøres her, er det opp til kommunestyret å vurdere. Det er vel i første rekke et spørsmål om hvilken rolle man ønsker formannskapet skal ha i slike saker. Organisering som kommunalt foretak er i alle fall lite aktuelt. Det er en modell som ikke passer godt i saker som kan være potensielt politisk kontroversielle.

Neste spørsmål er så sammensetningen av et slikt «næringsstyre».

Kommunestyret velger selv medlemmene av et slikt utvalg (nr. 3). Medlemmer kan være både kommunestyrerepresentanter og utenforstående. Alle medlemmer må være personlig valgt, og går da inn under de alminnelige reglene om folkevalgte i kommuner.

Valget kan skje som avtalevalg etter reglene i § 38 a hvis kommunestyret enstemmig vedtar dette. Det betyr altså at man har blitt enige om sammensetningen, og deretter vedtar denne

enstemmig. Det som refereres av regler om hvem som skal være med og hvem som kan foreslå medlemmer, må i så fall gå inn som en del av det politiske grunnlaget for utvelgelsen av de medlemmene man deretter enstemmig velger inn.

Hvis derimot minst ett medlem krever det, må (§ 35 nr. 4) valget holdes som forholdsvalg etter reglene i §§ 36 og 37, altså ved listevalg. Flertallet kan ikke binde et mindretall når det gjelder hvem som kan foreslås eller hvem man stemmer på. Prinsipielle vedtak om hvordan utvalget skal sammensettes, vil ikke ha noen bindende kraft her, og kommunestyret er ikke bundet av hva som er innstilt fra en «arbeidsgruppe». Denne vil bare kunne fungere som en «valgkomité» som gir råd til kommunestyret, eventuelt til ordfører eller andre som skal avgjøre innstilling med forslag til avtalevalg, se § 38 a nr. 2.

Reglene i loven om krav til kjønnsmessig balanse gjelder uansett valgform, se § 36 nr. 2 og § 37 nr. 3 for forholdsvalg, og § 38 a nr. 3 for avtalevalg.

Når «styret» er valgt, velger så kommunestyret leder og nestleder blant medlemmene, ved flertallsvalg, se § 10 nr. 3, slutten, og § 38. Heller ikke her kan man gi bindende regler om hvem som skal velges. Dette avgjør kommunestyret her og nå med vanlig flertall.

Som oppsummering kan vi konstatere at det ikke er mulig å etablere noen form for næringslivslignende organisering av denne siden av kommunens virksomhet utenfor kommunelovens system. Kommunestyret er uansett det overordnede organ med ansvar for alle sider av virksomheten, se § 6, med administrasjonssjefen – rådmannen – som den øverste leder for administrasjonen (§ 23), og det etablerte organet er underlagt vanlige forvaltningsrettslige regler og prinsipper om kommunestyret som øverste ansvarlig organ